

HAARA KAASA
TASUTA

KÄÄPA ALLI

VARJUPAIKADE MTÜ TÄITSA OMA AJAKIRI

sügis 2019 (nr 22)

SELLES NUMBRIS:

- järjejutt meie varjupaikadest,
- loomakaitse konverentsi järelkajast,
- inspireerivatest loomainimestest,
- rahvusvahelistest heategijatest ja muust!

Lemmikute jõulud

Kas oled vahel mõelnud, et ka lemmikud tunnevad jõuluhõngu, kui pühade ajal ahjus praad säriseb ning terve kodu mõnusat piparkoogilõhna täis on?

Meie PetCitys oleme kindlad, et lemmikloom hingab oma perega ühes rütmis ning just seepärast oleme sel aastal jõulude eel otsustanud, et teeme märkimisväärse osa jõuluettevalmistustest sinu eest ära.

Juba 11. novembrist alates on kõikides PetCity kauplustes üle Eesti valmis pandud kingipakid lemmikutele - koertele, kassidele ning väikeloomadele. Soovitame need varakult valmis varuda, et pühadeaeg saaks mööduda rahulikus tempos.

Kindlasti tasub meeles pidada ka sõprade lemmikuid, keda külastada plaanid, sest olgem ausad - kes on tegelikult see, kes külla minnes sulle esimesena hoovis või ukse peal vastu tuleb? Loomulikult lemmikloom ning sooja vastuvõtu eest on ta kindlasti ära teeninud armsa kingipaki.

Iga-aastaseks jõulutraditsiooniks on saanud ka varjupaikade toetamine ning sel aastal aitab PetCityl heategevuskampaaniat esitleda armastatud muusik **Marek Sadam**, kelle varjupaigast võetud koer Leenu on peremehele parima sõbra eest olnud juba mitmeid aastaid.

Kui külastad ajavahemikul 11. november 2019 - 9. jaanuar 2020 endale lähimat PetCity kauplust, siis oleme tänulikud, kui leiad võimaluse annetada igapäevaeluks vajalikku ka varjupaikade loomadele. Kindlasti ootavad varjupaigad enim toitu, kuid väga tänuväärne on kasti pista ka mõni maius või kotike kassiliivaga. Usu, seda kõike kulub seal väga palju.

Armastusega ning häid lähenevaid jõule soovides,
Sinu PetCity

Iga lemmikloom on väärt, et tunda end lemmikuna. Iga lemmiklooma pidaja on väärt, et tunda end parima peremehena. Meie teeme selle võimalikuks!

Lemmikute Lemmik

Toimetajalt

Kõik on veidi teisiti

Seekordne Käpa All number tuli veidi teisiti. Eelmises numbris kuulutasime, et otsime kaasautoreid ja keelekorrektoreid. Meil on hea meel, et üleskutse kaasautorite leidmiseks käivitas inimesi meile kirjutama. Nüüd ongi teie ees mitu artiklit meie uutelt kaasautoritelt. Nad kirjutavad põletavatel teemadel, mis nende hingesid puudutavad. Toimetamise abiks olnud keelekorrektoritest abilised peletasid trükikuradi.

Ka meie ettevõtmised on olnud ja on tulemas teisiti. Tallinna loomade varjupaiga sünnipäev oli korraldatud teisiti, oktoobri musta kassi kuu on teisiti, kalender tuleb teistmoodi ja november saab täiesti uue sisu. Sellest kõigest saate lugeda.

Ajakirjas on lugeda veel inspireerivaid lugusid loomade abistamisest ja heategevusest. Loodame, et tõsisemad mõtisklused ei jäta ühtki loomasõpra ükskõikseks.

Täname kõiki, kes ajakirja väljaandmisele öla alla panid!

ANNELI MATSI

Käpa All projektijuht

Käpa All on Varjupaikade MTÜ ajakiri, mis ilmub kolm korda aastas. Uudiskiri levib elektrooniliselt ja piiratud koguses tasuta jagatavana paberkandjal.

Soovid värskaid teateid otse e-postkasti?

Liitu uudiskirjaga saajatega meie kodulehel varjupaik.ee.

Annetuskonto Varjupaikade MTÜ, IBAN EE561010220068203017

Kui soovid aidata konkreetset varjupaika, lisa selgitusse märksõna: Läänemaa, Pärnu, Tallinn, Viljandi, Virumaa, Valga või Võru.

Väljaandja Varjupaikade MTÜ, projektijuht Anneli Matsi, tel 5386 9060

Põgus sissevaade

<i>Lipp lipi peal, lapp lapi peal, ilma nõela pistmata...</i>	4
<i>Märka abivajajat!</i>	6
<i>Ägedad noored Viljandis</i>	7
<i>Tallinna loomade varjupaik pidas sünnipäeva</i>	8
<i>November – 5+ koerte kuu</i>	9
<i>Mustad kassid koju</i>	9
<i>Muljeid rahvusvaheliselt loomakaitse konverentsilt</i>	10
<i>Kuulaja saak konverentsilt</i>	12
<i>Tänavune Elmo</i>	13
<i>Kuma ristsõnad toetavad varjupaiku</i>	13
<i>Kolm karvast öde, jalgadega nõõbist rääkimata</i>	16
<i>Mis on varjupaik?</i>	19
<i>Annetajatest maailmaparandajad</i>	22
<i>Bullterrorist tuleb, näeb ja aitab!</i>	24
<i>Me teeme seda jälle!</i>	25
<i>Varjupaik numbrites</i>	27

 www.varjupaik.ee

 info@varjupaik.ee

 Varjupaikade MTÜ

 @varjupaikademy

 @VarjupaikadeMTY

 roheline trükis

 MIX
Paber vastutustundlikest allikatest
www.fsc.org FSC® C092678

 KESKONNAMARGIST OÜ
4041 0799
Trükitoode

Väljaandmine toimub vabatahtlike kaasabil.

Kaanel Karmen Pedaru ja bullterjer Archie

Kaanelfoto autor Lilian Marie Merila, assistent Tõnis Truumann

Peatoimetaja Anneli Matsi

Keeletoimetaja Sigrid Sünd, Tiina Tanner

Kujundus Mandariin OÜ, www.mandariin.ee

 mandariin
graafiline disain

 VARJUPAIKADE MTÜ

Lipp lipi peal, lapp lapi peal, ilma nõela pistmata...

Pärnu loomade varjupaik

Pärnu loomade varjupaiga tegus naiskond: Ly, Aivi, Seyle, Lilian ja Viivi.

**Mõista, mõista, mis see on?
Lipp lipi peal, lapp lapi peal ...
Nende sõnadega algab vana
Eesti mõistatus, mille vastust
teab igäüks. Need sõnad iseloo-
mustavad hästi Pärnu loomade
varjupaika, sest varjupaigal
pole oma maja, vaid see koos-
neb erinevas olukorras soojaku-
test, mida on lapitud aastaid.**

See oli juba üle kümne aasta tagasi, aastal 2007, kui kaks loomade varjupaika, Pärnu ja Viljandi varjupaik, löid käed ning oligi sündinud Varjupaikade MTÜ. Pärnus tegutses enne seda samas asukohas Raba tänaval Eesti Loomakaitse Selts. Pärnu linn oli andnud kasutada linna kaetud prügilast ühe osa ja sellel seisis vana rongivagun ja päevinäinud hamburgeriputka. Tol ajal oli üsna tavaline, et koerte innaajal sörkisid mööda linnatänavaid 5-6 pealised koerakarjad, korterelamute ümbruses pesitsesid kassikolooniad ja trepikojad haisesid kassiiriini järgi.

Oi aegu ammuseid

Kuidas siis tol ajal varjupaika peeti? Võib öelda, et õhinapõhiselt ning suure

entusiasmiga. Üritati loomi aidata, nad tänavatelt ulualla toimetada ja otsiti uusi kodusid.

Hamburgeriputka oli korraka kõige - kehvema tervisega kasside majutamiseks, kontoriks, köögiks ja laoks. Putka oli nii väike, et seda suutsid soojaks kütta elektriradiaatorid. Kätepeuks oli seina peal tilaga anum, millesse tuli vesi tassida ja samamoodi tuli solgivesi ämbriga välja viia. Soojast voolavast veest ei osatud unistadagi.

Vanas rongivagunis olid siseboksid koertele ja nende kohal boksid kassidele. Vagunit köeti raudahjuga, millel pidi talvel pidevalt tuld all hoidma. Ei olnud harvad juhud, kui ka külmal talveööl käidi veel varjupaigas ahju kütmas, et loomadel külm ei hakkaks.

Oli aeg, kus varjupaiga platsil oli 40 koerakuuti ja nende küljes 40 koera ketis. Eks neil olnud seal igav ka ja nii nad kaevasid platsi parajaks kuumaastikuks. Kord kadus üks proua, kes oli koeri vaatama tulnud, hooldaja kõrvalt

ära. Ta kukkus auku, mis oli üsna sügav. Õnneks suutis ta seda huumoriga võtta ja kõik said hoopis lõuatäie naerda.

Algusaegadel oli loomasöögiga väga raske. Mida teha, kui on mitmekümne koera peale vaid kaks kotti toitu? Sööki osteti ise juurde, et loomad nälgjas poleks. Keedeti makarone ja riisi, poest sai allahinnatud lihakraami - nii saadi hakkama. Kui hooldaja ämbri ja kulbiga koerte platsile sammus, olid koerte keeled ümber mokkade rullis.

Hea koht, kus ka kuningas jala käib, oli puidust putka kontori ees, koerakuut kõrval. Kuivkäimla uks kinni ei käinud. Selleks, et ust kinni hoida, oli ukse küljes rihm, kust kinni hoida. Seal pidi hakkama saama nii suvekuumuses kui ka talvekülmaga. Mõne aasta pärast, kui varjupaigal oli juba kontorisoajak, sai tühjast välikäimlast tööriistakuur, kus hoiti labidaid ja rehasid. Seda ei olnud kauaks, sest linnavalitsusel oli oma varandust tagasi vaja ja välikäimla vee- ti varjupaiga platsilt minema.

**Oli aeg, kus varjupaiga
platsil oli 40 koerakuuti
ja nende küljes 40
koera ketis.**

Asjad arenesid

Aja jooksul saabus platsile erinevaid kuskilt üle jäänud soojakuid. Nii said kassid endale karantiini. Siis saadi juurde soojak, kuhu panna mõni koer karantiini ja siis veel üks puidust putka, milles sai hoida kasse, ja nii edasi ja nii edasi. Soojakuid on meile annetatud ja soojakute ostmiseks on tehtud rahakogumise kampaaniaid. Ikka ja jälle tuli ise usin olla ja asju organiseerida. Teinekord oli selleks, et midagi korda saaks, vaja isegi lubada, et juhataja astub teatavasse parteisse.

Oluline edasimineku oli kontorisoojaku saabumine. Kui kontorisoojak paigaldatud ja trassivesi sisse veetud, lubati omavahel, et kontoris loomi ei tooda ja seal käivad ainult töötajad ja külalised. Meest sõnast, härga sarvest. Kontori esimesed asukad oli linnud - paar päeva tuli majutada päästetud luiki.

Elu varjupaigas edenes tänu headele inimestele. Kord tuli üks perekond, kes soovis aidata ja nii ehitasid nad valmis katustega aedikud koertele, mis seisavad tänini. Soojustatud kuudid annetas aga hoopis üks ettevõtte väljastpoolt Pärnu linna.

Keerulistel aegadel tulid meile appi sõbrad üle lahe - Rekku Rescue Soomest. Nad nägid, kui keeruline on meil varjupaika pidada ja ulatasid oma abikäe. Varustasid meid loomatoiduga, aitasid ehitustööde juures. Kassituba sai tänu neile väliaediku ja koertemaja jaoks korraldasid nad annetuste kogumise. Samuti aitasid nad otsida meie koertele ja kassidele kodusid Soomemaal ning ei olnud harvad juhud, kus nad lahkusid varjupaigast loomi täistopitud autodega, et nad uutesse kodudesse transportida.

Aga vana rongivagun muudkui lagunes ja ei pidanud enam ei tuult ega vihma. Üks suur ettevõtmine oli kahest merekonteinerist nn koeramaja ehitus, mis kestis mitu aastat. Täpselt selles tempos, kuidas annetajad öla alla panid. 2017. aastal jõudis asi nii kaugele, et saime koerad sooja ja kuiva ümber kolida, kuigi päris valmis ei ole koeramaja siiani.

Tänane päev

Kokku on varjupaiga territooriumil kasutuses 11 soojakut ja kaks merekonteinerit. Meie nimetame neid kõnekeeles ikka majadeks.

Koertele on koertemaja kuue sise-

boksi, pesuruumi ja toidulaoga. Õues on 10 katusega väliaedikut ja ketti ei panda kedagi juba ammu.

Kassidele on eraldi kaks karantiini ja kassimaja, kus on neli tuba kasside vabapidamiseks. Vabapidamises olevad ja külalstajaid ootavad kassid on kõik vaksineeritud, tehtud on sise- ja välisparasiiditõrje ning vastavalt soole on nad steriliseeritud või kastreeritud.

Veterinaar toimetab meil eraldi soojakus ja lisaks on nelja toaga taastusravi erikohtlemist või ravi vajavate loomade jaoks.

Üks asi, milleta varjupaik toimida ei saa, on laopind - neid on vaja toitude ladustamiseks, tekstiilide ja pesamaterjalide jaoks, keemiatoodete paigutamiseks, tarvikutele jne. Need on erinevates soojakutes üle platsi.

Trassivesi on hetkel kolmes soojakus, ülejäänutesse tassitakse vett ikka käe otsas ja seda kulub palju, sest koristada meile meeldib.

Üks tõeliselt hea asi varjupaiga territooriumil, mis on olnud seal algselt saadik, on koerte jooksuaed. Aja jooksul on tulnud seda küll lappida, sest on olnud nutikaid, kes ennast kuskilt läbi pressivad või alt välja kaevavad. Koertele on jooksuplats väga vajalik elu rikastamise võimalus. Jooksuaedikus saavad koerad ennast liigutada, aega veeta üksi või hoopis kambakesi. Koos saavad joosta koerad, kes üksteisega sobivad ja loomulikult on seltsis hoopis segasem. Koerad on sotsiaalsed loomad ning niimoodi saab mängida ja suhelda.

Mida toob tulevik?

Me oleme seda meelt, et ükski varjupaik ei pea selliselt soojakutes toimetama ja kogu aeg muretsema, milal mõni katus tormiga ära lendab või põrand ära mädaneb. Meie soovime keskenduda sellele, milleks me loodud oleme - loomade abistamisele.

2018. aastal korraldasime Facebookis toetuskampaania, et näidata, kui võrd läheb kohalikele elanikele korda varjupaiga ja loomade olukord. 10 päevaga kogusime 1500 toetuskommentääri ja postitus jõudis 85 000 inimeseni. Täna selleks elab postitus oma elu. Lisandub toetuskommentaare, neid on juba ligi 2000 ning olukorrast lugedes on meieni jõudnud veel tublid abistajad. Tänu postitusele sai sel suvel koeramaja alune soojustusvahtu täis lastud, et

Meie

Varjupaikade MTÜ-sse kuulub seitse loomade varjupaika üle Eestis. Kuna kordamine on tarkuse ema, siis loetleme need ikka ja jälle üles: Läänemaa, Pärnu, Tallinn, Valga, Viljandi, Võrumaa ja Võru. Oleme nagu seitse päkapikku ühtehoidvas peres ja teeme päev päeva kõrval, nädalast nädalasse tööd koduta loomade heaks. Meie peres hoolitakse loomadest, peetakse lugu inimestest ning ulatatakse raskes olukorras abikäsi.

Meie varjupaigad võivad küll välja näha erinevad, kuid visioon, missioon ja põhiväärtused on meil samad. Oleme üks organisatsioon ja tänu üle Eesti paiknevale võrgustikule oleme oma tegevuses palju tugevamad.

Ajakirjas Käpa All kirjutame rubriigis „Meie“ pikemalt ühest meie varjupaigast, et tutvustada kes, kus ja kuidas. Soovime teile head lugemist!

koerad talvel ei külmetaks ja torud ära ei külmuks.

Pärnu linna uude arengukavasest esitasime ettepaneku linna kaasaegse varjupaigahoone ehitamiseks. Teema tuli lauda ja meediasse enne riigikogu valimisi, mil poliitikud lahkelt lubadusi jagasid.

2014. aastast pakume Pärnu linnale avalikku teenust. Lepinguliseks partneriks saime tänu riigihanke võitmisele. See konkreetne leping lõpeb 31. mail, 2020. aastal. Mida järgmine aasta toob, ei oska me öelda. Küll aga oskame öelda, mida soovime ja ootame. Soovime, et Pärnusse kerkiks varjupaigahoone, kus eelkõige on hea olla loomadel ja ka töötajatele on tagatud kaasaegsed töötingimused.

Suur tänu!

Sügav kummardus kõikide - töötajate ja vabatahtlike, ettevõtete ja ettevõtjate, vabatahtlike ja klubide, annetajate ja abistajate ees, kes te läbi aastakümne ja rasketele katsumustele vaatamata, olete aidanud meil Pärnu loomade varjupaigas hoolitseda Pärnu linna ja terve maakonna koduta loomade eest! Suur aitäh!

Märka abivajajad!

Elasid kord memme ja taati keset laasi ja metsi. Alguses kuulus nende perre ka üks väike ja armas emane koerake. Ei memm ega taat ega nende lähedased tulnud selle peale, et emane koer võib ka kutsikaid saada. Ja nii see alguse sai. Alguses hakkasid külakoerad emasel innaajal kosjas käima ja sündisid kutsikad, pesakond pesakonna järel. Siis olid koerakarjas juba oma isased, kes külakoerad eemal hoidsid, kuid ikka paljunemisele hoogu andsid. Memm ja taat olid siis veidi nooremad ja said omaaustust hakkama.

Siis tabas peret üks õnnetus teise järel. Memm jäi päris üksi ega osanud koerakarja ohjeldada. Tipphetkel elas talus lausa 40 koera, kuid elu ja rebaseid tegid oma töö.

Memme juures käisid nii lähedased kui ka sotsiaaltöötaja. Kas tõesti keegi ei näinud, et asi on käest ära? Ehk nägigi, kuid ega memm oma loomadest loobuda tahtnud, sest loodus oli niiviisi sättinud. Võib-olla temaga püüti rääkida, kuid see teema oli raske. Mis siis, et raske - ikkagi oleks pidanud juba hoopis

varem selle olukorraga tegelema. Ärge jätke hätta sattunud inimesi ja loomi märkamata, palun!

Septembris juhtus õnnetus, mis viis memme pikaks ajaks haiglasse. Ei olnud enam majas perenaist, kes ahju oleks kütnud ja loomadele süüa teinud. Ükskõik milline see siis ka oli, nüüd ei olnud enam sedagi. Koerakari jäi külma ja nälja kätte ning alles siis hakati olukorra tõsidust mõistma.

Lähedased hakkasid kaugelt loomi söötmas käima, kuid said aru, et see olukord on kontrolli alt väljunud. Nii pöördutigi abipalvega Pärnu loomade varjupaika.

Kui varjupaiga töötajad kohale jõudsid, leidsid nad eest koerakarja, kus olid mitmed emased koos alles tisisivate kutsikatega, oli noori ja oli vanu koeri. Mida teeksid sina sellist vaatepilti nähes? Tahaks ilmselt kõik need nupsikud sülle haarata ja koju viia. Ilmselgelt koju nad kõik ei mahu, kuid varjupaika küll ja õnneks on meil koht, kuhu nii palju koeri mahutada. Esimene mõte oligi just kutsikad koos emadega sooja toimetada, sest ilmteade lubas ööseks juba miinuskraade ja vaesed väikesed oleksid lihtsalt ära külmunud.

Meie omalt poolt aitasime nii palju, kui meid lasti aidata, s.t toimetasime varjupaika loomad, keda omaniku esin-

daja oli nõus meile üle andma ja ka sellekohase lepingu sõlmima. Me elame omavaheliste kokkulepete ja seaduste maailmas, mis on inimeste loodud. Jah, me küsime loomade varjupaika toimetamiseks nõusolekut, sest me hoolime nii loomadest kui inimestest. Ei ole meie õigus mõista teiste üle kohut.

Nüüd on seitseteist koera Pärnu loomade varjupaigas ja kuna neil on teoreetiliselt omanik olemas, siis oma-valitsus nende ülalpidamise eest varjupaigas ei tasu.

Koerte aitamiseks käivitatud annetuskampanias osales nii palju häid inimesi, et me saame koertele teha kõik vajalikud veterinaarsed protseduurid. Kõik on saanud parasiiditõrje, täiskasvanud koerad on vaktsineeritud ja kiibitud ning järjest tehakse neile kas steriliseerimine või kastreerimine.

Kui koeramammad saabusid tisisivate kutsikatega, siis täna juba söövad kutsikad emapiimale lisaks leotatud kröbinaid ning uudistavad koeraluugist õueilma.

Oleme uude koju aidanud juba kolm koera ja järjest käiakse ka teisi vaatamas. Kutsikatele on palju sooviavaldusi laekunud. Novembris, peale vaktsiinide kinnistumist, saadame nad kõik uutesse kodudesse. Aitäh kõikidele, kes te aitate lemmikutel alustada uut elu!

Ägedad noored Viljandis

Juuli viimasel päeval käis Viljandi loomade varjupaigas 42 üliägedat aktiivsusest pakatavat noort. Kohalolijate ühtseks universaalseks suhtluskeeleks sai inglise keel ning meie koerte sabaliputustest ning kasside rahulolevast nurrumisest saime päeva lõpuks välja lugeda, et prantsuse või ungari keeles lausunud hellitussõnad sobisid pikkade paide juurde imeliselt, kirjutab Viljandi loomade varjupaiga juhataja Siiri Mängli.

Projekt "Meie hääl, meie tegevus" on rahvusvaheline Erasmus + projekt kolme sõpruspiirkonna vahel: Craon Prantsusmaalt, Iszcaszentgyörgy Ungarist ja Kõpu Eestist. Projekti idee sündis 2018. aasta suvel eelmise vahetuse ajal Ungaris. Noored pakkusid välja, kuidas nad võiksid olla aktiivsemad kodanikud

ja kuidas nende hääl võiks edasi kanduda, kuidas nad saaksid anda oma osa nii kohalikule ühiskonnale kui ka rahvusvahelisel tasandil ning kuidas see kõik võiks tulevikus aidata neid tööturule sisenemisel.

Vahetuses osalevad noored on vanuses 15-19 aastat, 12 igast osalevast riigist. Projektis läbiviidavad tegevused on välja töötatud nii, et kõigil vahetusprogrammidel oleks aktiivne kogemus erinevate mitteametlike meetodite, arutelude, kohtumiste ja töötubade kaudu. Vahetuse tulemusel on noored rohkem motiveeritud teema koostööd erinevate võimutasanditega (kohaliku omavalitsuse tasemest rahvusvahelise tasandini), neil on positiivne kogemus vabatahtliku töö tegemises ja nad on valmis andma oma vabatahtliku panuse igapäevaellu oma kogukonnas või isegi laiemalt, kuna nad on saanud teavet ka rahvusvahelise vabatahtliku töö kohta.

Pikemas perspektiivis on edasi arenenud rahvusvahelised sõprussuhted ja meie rahvusvahelises ühiskonnas on rühmitus noori, kes on teistele noortele heaks eeskujuks aktiivse kodakondsuse, ELi väärtuste ja vabatahtliku töö valdkonnas.

Vabatahtlik töö varjupaigas

Varjupaika tulles ei saa üle ega ümber varjupaiga loomadest, kes naudivad suhtlust inimestega. Noored suhtlesid vabapidamistoa kassidega ja tegelesid koertega. Lisaks sellele jätkati kevadistel talgutel pooleli jäänud värvimistöid, koristati korralikult pesade ladu, löödi läikima kassituba ning alustati tulevase koerte sisehalli eeltöödega. Noored lahkusid tundega, et nad said kellegi päeva rõõmsamaks teha ja loomade heaks oma panuse anda.

Suur aitäh ning ootame teid rõõmuga jälle külla!

Foto: Varjupaikade MTU

Tallinna loomade varjupaik pidas sünnipäeva

Sajad õnnesoovid, sajad külalised ning „rätseptööna“ tellitud ilm saatsid pidupäeva algusest lõpuni. Linnavõim oli esindatud kõige kõrgemal tasemel ja neljajalgsed näitasid oma parimaid oskusi. Juhuslikult sünnipäevale sattunud linnarahva seas oli kõigi heameelega neidki, kes uurisid, kuidas vabatahtlikuks saamine käib.

Juba on traditsiooniks saanud, et augusti alguses peetakse Tallinna loomade varjupaigas pidu - sünnipäevapidu, ja seekord juba kolmandat korda. Sünnipäeva õnnestumise nimel algasid ettevalmistused juba ammu enne 3. augustit. Ürituse korraldasid Tallinna linn ja Varjupaikade MTÜ ühiselt ning koos otsustati, et pidu peab olema seotud loomadega, sest neist ei saa loomade varjupaigas üle ega ümber. Sünnipäev sai pealkirjaks „Meie sõbrad, nii kahe kui neljajalgsed“ ning peo keskne teema oli looma ja inimese vaheline koostöö.

Korraga olidki ettevalmistused tehtud - näomaalijad võtsid kohad sisse, Lõvi Leo sai endale mundri selga ning külalised hakkasid saabuma. Nendega koos hakkas ka koeri kogunema, et näidata, kuidas see koostöö siis käib. Panus sai tehtud just koertele, sest kassid on alati kuidagi saama peal väljas. Nii toimuski sünnipäeval heategevuslik koerte Match Show, kus esines nii külla tulnud koeri kui ka varjupaiga asukaid ja mida toetas auhindadega Purina.

Lisaks sai vaadata lustlikku agility-võistlust ja SK-rallyt. Küllap on agility tuttav ka koeravõõrale, kuid SK-rally on uuem koeraspordiala. Natuke meenutab see päästeteenistuse või kaitseliidu võistlusi, kus tuleb läbida distants ja lahendada ülesandeid. Varjupaiga koertel isiklike händlereid pole, kuid tublid vabatahtlikud olid jälle (kes teab, mitmekümnes kord) abiks ning võistlused said alata.

Mõni külalisvõistlejast koonukas näitas ülihead dressuuri, teine võlus innukusega ja lõpuks osutasid kõik roseti vääriliseks. Tõsi, vahel sattus mõni varjupaiga koer ka segadusse, aga sünnipäeva puhul tehti üsna suuri mõõndusi ning see, mis oskustes puudu jäi, siluti sellega, mida koerad kõige paremini oskavad - ülisümpaatse käitumisega. Päeva edenedes kohanesid koerad inimestega ja inimesed koertega ning see, kes ka siis võhivõõra koeraga tutvuda ei sõandanud, sai patutada Lõvi Leod. Leo oli päris hea valik, sest tema patsutas ka vastu.

Varjupaiga kassitubade asukad said sünnipäeva puhul ette umbes aastajagu paisid, sest puhuti oli tubades inimesi rohkem kui kasse. Nüüd näitab aeg, kas mõnele kassile sellest tavatult suurest

küllastajate tulvast ka see „päris ja õige“ ette sattus.

Rahvusringhääling ja Tallinna Televisioon viisid sünnipäevapeo riigi igasse otsa ja siis oligi aeg sünnipäevatortide kallale asuda. Need olid hiiglaslikud ja kõik said suu magusaks.

Mis aga toob inimese Paljassaare kaugeimasse otsa ühe tagasihoidlikumast tagasihoidlikuma asutuse sünnipäevale? Mõnda tõi juhus,

sest tee Pikakari randa läheb otse varjupaiga värava tagant.

Märgati tavapärases suuremat rahvahulka ja nii tuldi ise uudistama. Ja jäädki mitmeks tunniks. Suurem osa aga teadis sünnipäevast juba ammu ja tuli tunnustust avaldama ning see oli ütlemata meeldiv.

Linnavõim ütles omalt poolt „aitäh“ ja selle „aitäh-i“ on varjupaik kuhjaga ära teeninud. Varjupaiga päevast päeva kestva töötä laamendaksid kasside hordid Meriväljalt Laagrini, koerad jookseksid kambakesi sabad seljas ja linnalaste esimesed sõnad poleks „emme“ või „issi“, vaid „ettevaatust, hulkuv koer!“ .

November – 5+ koerte kuu

Kassid saavad meie organisatsiooni erilise tähelepanu osaliseks lausa kaks korda aastas: veebruaris toimub kampaania "Sõpra tunnend sabast!" ja oktoober on traditsiooniliselt musta kassi kuu. Varjupaikades elavatele koertele ei ole me selliselt tähelepanu tõmmanud. Et mujal maailmas kutsutakse novembrit lausa seniorkoerte kuuks, haarasime heast mõttest kinni.

Nüüdsest alates soovime novembris tõmmata tähelepanu varjupaigas elavatele eakamatele koertele, et leida neile võimalikult palju uusi kodusid.

Keda peetakse 5+ koerteks?

Nad on koerad vanuses 5+ aastat, keda peetakse lemmikloomade võtjate seas liiga vanaks, et neile uut kodu pakkuda. Leiad nad meie kodulehelt www.varjupaik.ee/loomad/ loomad-varjupaigas, kui määrad valikus koerad ja 5+ aastat.

Kes on tegelikult 5+ koerad?

- Nad on erilised koerad, sest elusaatus on toonud nad varjupaika. Mis põhjusel? Tihti me seda teada ei saagi.
- Nad on koerad, kellel on kogemus - elukogemus. Mõnel on see parem, mõnel mitte nii hea.
- Nad on koerad, kes kõik on erinevad. Nad on isiksused.
- Nad on koerad, kelle pilgu ees oled Sa justkui alasti, sest need silmad vaatavad Sinu hinge põhja ja mitte midagi ei jää saladuseks.
- Nad on koerad, kelle hing on noor, samas oskavad nad olla väärikad.
- Nad on superkangelased, sest nad on suutnud üle elada kodu kaotuse.
- Nad on koerad, kes väärivad uut kodu!

Novembris saab iga 5+ koer uude koju minnes kaasa kingituse!

5+ koete
kuud toetab

Viis aastat tagasi loodud Rexi fondi eesmärk on olla abiks varjupaigast võetud loomade omanikele, kelle lemmik vajab kriitilist veterinaarset abi, kuid kelle rahalised võimalused seda ei võimalda.

GARANTII

Jagatud vastutus. Et hajutada inimeste hirmu vanemate koerte tervisehädade ees, mis toovad kaasa ületamatuid kulutusi, lubame, et jagame vastutust, juhul kui lemmikloomal on diagnoositud krooniline haigus, mis allub ravile.

Lubadus. Kui lemmikloomade ei ole võimalik enam mingil põhjusel pidada, siis võtame ta uuesti oma hoole alla.

Miks võtta endale 5+ koer?

- See on Sinu võimalus anda varjupaigas juba kaua oodanud loomale uus elu. Ükskõik, kui vana on koer, väärrib ta kodusoojust.
- Sa saad just sellise koera, keda näed ja ei tule ootamatuid üllatusi, kus minikoera kutsikast kasvab mitmekümne kilone hiiglane.
- Ta on väljakujunenud isiksus. Anna koerale kohanemiseks aega ja võta ise aega tema tundmaõppimiseks. Võida koera usaldus ja nii lihtsalt ongi Sul kodus uus sõber.
- Ta on selja taha jätnud oma mineviku, ükskõik kui tume see ka polnud ja keskendub rõõmuga kooselule Sinuga just selles hetkes, mil te koos olete.
- Ta juba oskab midagi ja tunneb inimeste maailma, kuid Sina saad koerale uusi trikke õpetada. Koer on võimeline õppima igas vanuses.
- Ta võtab üle Sinu päevakava. Kui ta magab, siis ta magab ja ei aja Sind pissile küsimisega keset ööd üles. Ta on jätnud selja taha kutsikaliku käitumise, millega kaasnevad asjade närimised, tuppa pissimised ja muud kutsikae "rõõmud".
- Ta on iseseisev ja ei klammerdu Sinu külge nagu kutsikas. Ta aktsepteerib Sind ja jätab isikuruumi, kui Sa seda vajad.
- Ta oskab olla tänulik selle eest, mida Sina talle pakud.

Mustad kassid koju

Varjupaikade MTÜ-s on traditsiooniks saanud, et oktoobris tähistatakse musta kassi kuud. Sel aastal tähistasime siis juba kuuendat korda. Kui eelnevatel aastatel loobuti üldse tavapärasest loovutustasust, kui must kass oktoobris uude koju saadeti, siis sel aastal kehtestati selleks sümboolne 1 euro. Igaüks teab, et tasuta lõunaid ei ole. Mis võiks olla ühe elusa hinge väärtus?

Oktoobri alguses ootas uut kodu 77 musta või mustvalget hiirekuningat ja kuu jooksul tuli julgelt lisa. Kampaania keskendus just mustadele kassidele, sest neile on teistest keerulisem uut kodu leida.

„Nii süsimustad kui ka mustvalged kassid, kelle kasuka põhivärv on must, ei tõmba loomavõtjate tähelepanu sama hästi kui punased, lumivalged või kirjud kassid. Lisaks ümbritseb musti kasse veel tänapäevalgi ebausku, mis on teenimatult rikkunud nende mainet,“ ütles Varjupaikade MTÜ üldjuht Triinu Priks. Seetõttu venib mustade kasside varjupaigas ootamise aeg tema sõnul sageli väga pikaks. Varjupaikade MTÜ nägemuses peaks iga lemmikloom elama kodus ja nii soovimegi nende koju saamist kiirendada erinevate kampaaniatega, millega tõmbame tähelepanu varjupaigas elavatele loomadele.

„Lemmikloomad võetakse koju aastateks ja seetõttu tasub välimuse kõrval tähelepanu pöörata ka nende iseloomule. Mustadest kassidest saavad inimestele armastavad sõbrad ja truud kaaslased. Samas soovime alati enne loovutamist veenduda, et lemmikloomade võtmine on lähimõeldud otsus. Meie eesmärk on, et loomad saaksid endale hooliva kodu kogu eluks,“ ütles Priks.

Kõik loovutatavad kassid on vaktsineeritud, kiibistatud ning kui vanus võimaldab steriliseeritud või kastrereeritud. Veterinaarseid protseduure saame loomadele teha tänu lahketele annetajatele ja oma tulu teenimisele. Suur tänu kõigile, kes pakuvad varjupaigaloomale uue kodu ja kes meie tegevusele öla alla panevad!

Muljeid rahvusvaheliselt loomakaitse konverentsilt

Ilmselt oleme me kõik kokku puutunud loomade aitamisega rohkemal või vähemal määral - kes on ise tänavalt looma üles korjanud, panustanud vabatahtlikuna mõnes organisatsioonis, teinud annetuse loomade aitamiseks või kelle jaoks on see lausa igapäevatöö. Kindlasti on tore teada ka teisi, kes loomadest sama palju hoolivad ja oma aega nende aitamiseks annavad. Eesti on küll pisike, kuid loomade aitamisega tegelevaid organisatsioone on mitu. Seega on aeg-ajalt hea kokku saada ühiselt üritusel, kus saab jagada oma kogemusi ja saada uusi teadmisi, kirjutab Geit Karurahu, Eesti Loomakaitse Seltsi kommunikatsiooni- ja turundusjuht.

Oktoobri alguses toimuski Tallinnas kahepäevane rahvusvaheline loomakaitse konverents, kus osalesid hulkuvate lemmikloomadega tegelevad organisatsioonid, teised loomakaitsejad, kohalike omavalitsuste spetsialistid ja veterinaarid. Konverentsi korraldasid koostöös Eesti Loomakaitse Selts ja Tallinna Keskkonnaja Kommunaalamet. Oma teadmisi ja kogemusi jagasid paljud oma ala spetsialistid nii Eestist kui ka välismaalt.

Elulised teemad konverentsil

Neil päevadel puudutati teemasid, mis aitavad kõigil loomakaitsetel oma tööd veelgi efektiivsemalt teha. Meil oli hea võimalus õppida neilt, kes samade murede ja küsimustega juba tegelevad. Konverentsile eelneval päeval oli huvilistel võimalus külastada Tallinna loomade varjupaika, mis on Eestis kõige uuem ja hetkel ainuke, mille on täielikult ehitatud ja sisustatud kohalike omavalitsus.

Konverentsi kõige esimeseks teemaks oli „Loomakaitsealase järelvalve korraldus Eestis”, mida tutvustas Veterinaarja Toiduameti juhtivspetsialist Ainike Nõmmisto. Ainike tutvustas lähemalt VTA tööd ja tegemisi.

Ülevaate kassidega seotud probleemidest ja nende lahendamiseks andis Karen Hiestand, kes on õppinud veterinaariat Massey ülikoolis Uus-Meremaal. 2004. aastal kolis ta Inglismaale ja sellest ajast peale on ta töötanud loomi abistavates organisatsioonides ja käinud vabatahtlikuna abis erinevates riikides steriliseerimise kampaaniaid läbi viimas. Hingelt on Karen alati olnud loomakaitseja. Spetsialiseerunud on ta kassidele. Organisatsioonis Cats Pro-

tection tegeles ta 6 aastat varjupaigaloomade ravimisega. Oma kogemusi on ta jaganud Surrey ülikoolis loomaarsti tudengitega, andes loenguid kasside heaolu, eetilise veterinaaria ja varjupaiga meditsiini osas. Hetkel uurib Karen Sussexi ülikoolis empaatiat inimese ja loomade vahel. Karen on tegev erinevates heategevuslikes organisatsioonides, abistades nii loomi kui ka inimesi. Konverentsil andis ta ülevaate kodutute loomade steriliseerimisest ja kastreerimisest ning rääkis, kuidas on varjupaiga loomade ravimine erinev. Lisaks rääkis Karen eutanaasiast - milal tasub see otsust vastu võtta ja millest tema oma praktiliselt lähtub.

Meil oli hea võimalus õppida neilt, kes samade murede ja küsimustega juba tegelevad.

Positiivne nimekiri

Lisaks koortele ja kassidele on tänapäeva inimeste kodusesse jõudnud ka eksootilisemad loomad, kelle ülalpidamine on keeruline ja tihti toob kaasa palju probleeme. Eksootiliste loomade pidamisega seotud probleemidest rääkis Marieke Vreeken, kes on poliitikaametnik organisatsioonis Animal Advocacy and Protection Hollandis. AAP on keskendunud parema elu tagamiseks ahvilistele ja teistele eksootilistele imetajatele. Kahjuks kannatavad endi-

selt paljud loomad kehvade elutingimuste all, olles illegaalse kaubanduse ohvritena sattunud lemmikuks, turistidelt raha saamise vahendiks või meelelahutusmaailma. Marieke nõustab poliitika kujundajaid vangistuses peetavate met-sikute ja eksootiliste loomade teemadel. Marieke seisab selle eest, et Euroopas keelataks metsikute loomade kasutamine meelelahutuses ja reguleeritaks eksootiliste loomade pidamist läbi positiivse nimekirja. Vreekenil on magistrikraad rahvusvahelises õiguses, mille ta omandas Amsterdami ülikoolis. Marieke tutvustas konverentsil, miks on eksootiliste loomade nn positiivne nimekiri oluline ja mida me saame teha nende loomade heaks. Ka Eestis on mure päevakorras, kuna aina enam eksootilisi loomi jõuab tänavatele ja sealt edasi varjupaikadesse, kuna enne looma võtmist ei arvestata kulutuste ja liigi eripäradega.

Isiklik kogemus

Äärmiselt emotsionaalset ja isikliku kogemust jagas konverentsil Evelyn Valtin, kes rääkis läbipõlemisest. Evelyn on Eesti Loomakaitse Seltsi liige ja endine üldjuht. Ta juhtis ELSi kokku 6 aastat, kuni 2013 augustikuus tema jõud lõppes ja pidi tunnistama, et 24/7 töötamine on viinud läbipõlemiseni. Loomade aitamine on enamikele abistajatele raske, kuna vastutus on suur. Tihti on tööd palju ja selle tegemisest raske keelduda, kuna kaalul on elusolendite elu ja heaolu. Abivajajaid loomi on kordades rohkem, kui jõudu ja võimalusi kõigini jõuda. Halvustavad kommentaarid artiklite all ja erinevad arusaamised abistajate endi seas süvendavad ebameeldivaid emotsioone. Evelyn jagas konverentsil oma kogemust ja andis nõu kuidas märgata läbipõlemise märke enda ja teise juures ning kuidas ennast ja teisi aidata.

Loomade varjupaigad

Tallinna lemmikloomade varjupaika ja tööd Tallinna hulkuvate loomadega tutvustas Hellika Landsmann, kes on Tallinna Keskkonna- ja Kommunaalameti hooldusosakonna peaspetsialist. Hellika algatusel sai nüüd juba kolm aastat

tagasi loodud Tallinnale päris oma varjupaik. Landsmann andis ülevaate miks sai see otsus vastu võetud ja kuidas see teostati. Lisaks rääkis Hellika, mis on kaasa toonud koerte ja kasside kiibistamise ja registreerimise kohustuse kehtestamine Tallinnas.

Tööst varjupaiga loomadega andis ülevaate Anneli Matsi, kes on Varjupaikade MTÜ juhatuse liige ja projektijuht. Lisaks on ta koerakoolitaja või siis õigemini koeraomaniku koolitaja. Ta näeb, et tihti mõistavad inimesed koeri ja üldisemalt lemmikloomi valesti ning lemmikloomade heaolu ei ole alati tagatud. Anneli teemaks konverentsil oli varjupaigaloomade elukeskkonna rikastamine. Eelkõige tuleb loomale tagada tema viis vabadust: vabadus näljast ja janust, vabadus ebamugavusest, vabadus vigastustest, valust ja haigustest, vabadus väljenduda liigiomadest käitumisest.

Need tuleb võtta oma igapäevase tegevuse aluseks ja lisaks tunda loomade vajadusi: bioloogilisi, emotsionaalseid ja sotsiaalseid. Mida rohkem on meil teadmisi lemmikloomade käitumisest ja väljenduslaadist, seda paremini saame loomale pakkuda just tema vajadustest lähtuvat suhtlust ja elukeskkonna rikastamist, et varjupaigas veedetud aeg oleks võimalikult stressivaba.

Teisel päeval

Konverentsi teise päeva ehtas üles Helen Woodward Animal Center, mille peakontor avati 1972 San Diegos, kuid 50 heategevusorganisatsiooni koostöös päästetakse lemmikloomi kõikjal Ameerika Ühendriikides. Peamiselt keskendetakse kasside ja koerte abistamisele ja suur osa loomi võetakse vastu varjupaikadest, kus neid ei ole enam võimalik hoida. Igal aastal päästetakse rohkem

Rahvusvahelise loomakaitse konverentsi korraldustoimkond

kui 3700 looma. Organisatsiooni motoks on „Inimesed aitavad loomi ja loomad aitavad inimesi“. Lisaks otsesele abistamisele tegeleb Helen Woodward Animal Center ka ennetustööga ja seda üle maailma.

Otsus konverents korraldada võeti vastu eelmisel aastal, kui üks Eesti Loomakaitse Seltsi vabatahtlik kohtus Poolas Helen Woodward Animal Centeri juhatuse liikme Mike Armsiga, kus ta pidas lühikese loengu, tutvustades enda organisatsiooni. 45 minutit tekitas veendumuse, et Eesti loomakaitsjatele on vaja just nimelt seda julgust ja sihti silme ette, mida ka antud programm pakub. Õnneks ei olnud hr Arms Eestist kuulnud ja seetõttu tekkis tal kiiresti huvi meie pisikesest riigist vastu ning andis lubaduse meid külastada, mida ta siis nüüd ka tegi.

Helen Woodward Animal Centeri ühepäevane kursus andis soovitusi, kuidas ise enda mõtlemist suunata ja aru saada, et koos ülejäänud muutuva maailmaga muutub ka organisatsioon, kuidas sellega toime tulla, mida tähele panna ja millega arvestada. Jagati ideid annetuste kogumiste strateegiate, turunduse planeerimise osas, arvestades seejuures püsiannetuste olulisust. Tänapäeva info- ja tehnoloogia ühiskonna oluline küsimus on, kuidas haarata veebipublikut, mida silma jäämiseks tasub teha ning millest hoiduda. Päeva viimane loeng oli avalike suhete juhtimisest, et saada positiivset tähelepanu võimalikult lihtsalt ja seeläbi aidata rohkem abivajajaid.

Ma loodan, et kõik osalejad said konverentsilt endale kasulikke teadmisi, inspiratsiooni ja jõudu edasi tegutsemiseks loomade nimel. Teeme koos maailma paremaks!

Kuulaja saak konverentsilt

*Kaks päeva rahvusvahelisel loomakaitse konverentsil rõõmus-tasid täpse ajakava järgmise, heade (või väga heade) esinejate ning sisutihedate ettekannetega. Sugenes veendumus, et Euroopa ja Põhja-Ameerika loomakaitsjad mõtlevad tervele koduta loomade temaatikale väga sarnaselt. Erinevuse argipäevastes otsustesse toob riikide erinev seadusandlus. Oma muljeid jagab **Indrek Silver Einberg**.*

Tallinna Õpetajate Maja võõrustas kahel oktoobripäeval umbes tosinat esinejat ja enam-vähem sadakonda kuulajat. Esinejatest kaugeim oli küllap Uus-Meremaalt pärit Karen Hiestand, kes viimasel kümnel aastal tegutseb Inglismaal loomaarstina. Kuulajate seas olid aga eestlastega kõrvu ka väike grupp Soome loomakaitsjaid.

Juba esimese päeva alguses paistis silma rõõmustav erinevus nii paljude teiste konverentsidega - ajakava oli paigas ja sellest peeti kinni nagu bulldog püksisäärest. Mõne esineja puhul tõi see kaasa üsna tõtliku ettekande, kuid nii said kaks konverentsipäeva vaheldusrikkust juurdegi.

Seadused ja veterinaaria

Esimese päeva kaks ettekannet kõnelesid seadusandlusest. Kuigi seadusandlus sekkub loomakaitsjate igasse otsusesse, käib seaduste endi reguleerimine vihinal üle kuulajate pädevuse piiri. Samas oli huvitav kuulata, et kogu loomadega seonduva saab paari lihtsa seadusemuudatusega teha kergemaks neile, kes kehtivaid seaduseid järgivad. On ju võimalik määrata kindlaks loomaliigid, keda tohib pidada ning kõik ülejäänud automaatselt keelatuiks lugeda. Selle nimi on siis Positiivne Nimistu. Teise võimalusena saab ette võtta töö, mis on jõukohane vaid Karl Linnéle ja proovida üles kirjutada kõik elukad, keda ei tohi pidada. Leedukad valisid selle tee ning üha pikendavad oma nimestikku, kus juba praegu on üle 800 nime. Ilm-

selgelt on see üks vaevaline töö.

Keskhommikul alustanud Karen Hiestandi ettekanne oli küllap kõige huvitavam veterinaaridele. Vaid paarisajagrammiste loomapoegade steriliseerimine on Suur-Britannias saamas igapäevavarutiiniks, kuid meil on see veel tundmatu. Tundlikul eutanaasiatemaal kõneldes pakkus Karen välja idee, et varupaika saabunud looma edasist saatust tuleb hakata kaaluma lõpust. Teisisõnu peab veterinaar kohe alguses endalt küsima, kas ka pärast kõiki vaktsineerimisi ja taskukohaseid raviprotseduure on konkreetset loomal ülepea mingi võimalus kodu leidmiseks. Eitava vastuse puhul tuleb Kareni sõnul looma aga hukata võimalikult kiiresti.

Siis tulid ameeriklased!

Teise päeva esimene esineja oli Mike Arms. „Uskumatu - kogu saal ulgus nutta!“, ei jõudnud üks kuulajatest oma jahmatust varjata. Tõesti, ameeriklastel on avalik esinemine geenides. Teisedki esinejad ei jäänud Mikele alla ja oskasid konverentsile tulnud sügava mulje jätta.

Kogu päeva temaatika oli pühendatud turundusele ja selle erinevatele nippidele. Juba Fernanda Lopez'i ettekande keskel sugenes vaikne arusaam, et toetusrahade kogumine ja mõjus mainekujundus ei ole midagi roppkallist, mis on jõukohane vaid kogu Eesti- ja Liivimaa

kubernangude suurimatele turundushärgadele. Ameeriklased näitasid, kuidas õige nappide vahenditega jõutakse tõesti muljetavaldavate tulemusteni, olgu see siis heasoovliku tähelepanu võitmine või mõne konkreetse kogumiskampaania käivitamine. Lihtsate vahenditega valmistatud videoklipid, kogenud pilguga kontrollitud flaierid ja some-postitused, peaksid olema jõukohased enamikele ega nõua suuri kulutusi. Ameeriklased soovitasid otsida ja kasutada juba olemasolevaid võimalusi, mis vaid ootavad kasutamist. Mundris inimesed - olgu sõjaväelased, päästjad või politseinikud - on Ameerikas juba ammu kodutute loomade heaks rakkesse pandud ja neil ei paista selle vastu vähimatki olevat. Ameeriklased aga usaldavad kõike, millesse mundrikandjad hästi suhtuvad. See on vaid üks paljudest arukatest soovitustest, mille võiks ka Eestis kasutusele võtta. Kaitseministeeriumi tellitud uuringud kinnitavad ju meilgi, et ametkonnad ja organisatsioonid, kus tegutsevad mundris inimesed, pälvivad suurima usalduse kogu riigi elanikkonna seas.

Ilmselt ei saa kõike konverentsil soovitatud otsemaid meie argipäeva rakendada, kuid vähemalt õpetas konverents seni tähelepanuta jäänud võimalusi märkama. Küllap see ongi parim saak, mida neist kahest päevast õnnestus korjata.

Varjupaikade MTÜ juhatuse liige ja projektijuht Anneli Matsi tegi ettekande endale väga südamelähedasel teemal. Ta rääkis varjupaigaloomade elukeskkonna rikastamisest ja lemmikloomade heaolust üldisemalt. Oma ettekandes muutis ta vaatenurka ja näitas probleemide olemust lemmikloomade seisukohast vaadates.

Kuma ristsõnad toetavad varjupaiku

AS Kuma tegeleb ristsõnaajakirjade kirjastamisega. Sel suvel alustati heategevusliku ristsõnaajakirja Ristsõnad Loomadest väljaandmisega.

Uue ajakirja auhinnafond 350 eurot annetakse iga kuu Varjupaikade MTÜ-le, et osta loomadele toitu, ravimeid ja muud vajalikku. Kui ajakirjale ostjaid jagub, koguneb aasta lõpuks 2450 eurot!

Ristsõnad Loomadest ilmub iga kuu teise nädala kolmapäeval. Ajugümnamistika on ristsõna lahendajale igal juhul kasulik tegevus ja nüüd on see topelt kasulik. Oma aju treenides on võimalik aidata koduta loomi seitsmes varjupaigas üle Eesti, kus juba on uutesse kodudesse aidatud rohkem kui 12 000 lemmiklooma.

Varjupaikade MTÜ tänab AS-i Kuma toetuse eest ja soovib lahendajatele head ragistamist!

Tänavune Elmo

Varjupaikade MTÜ andis tänavuse Elmo preemia Tallinna keskkonna- ja kommunaalameti hooldusosakonna peaspetsialistile Hellika Landsmannile, kes on olnud oma tööga loomade varjupaikadele oluliseks toeks. Hellika on seisnud selle eest, et Tallinn saaks kaas-aegse loomade varjupaiga. MTÜ-l on olnud hea meel teha temaga koostööd ka teistes lemmikloomi puudutavates küsimustes, mille eest Hellika Tallinnas vastutab.

Andsime preemia üle Tallinnas toimunud rahvusvahelisel loomakaitse konverentsil, mille korraldajate ringi ka Landsmann kuulub. Aunimetusega kaasneb kunstnik Kristi Markovi šarž preemia saajast.

Elmo preemiat anname välja alates 2013. aastast 4. oktoobril peetava rahvusvahelise loomakaitsepäeva puhul, et tunnustada silmapaistvat ametiisikut, kellega Varjupaikade MTÜ-l on olnud hea ja viljakas koostöö hättasattunud

loomade aitamisel.

Preemia sai nime ühe erakordse koera järgi, kelle Valga varjupaiga töötajad päästsid 2012. aasta lõpus hoole- tusse jäetud koerakarjast. Vana vangla territooriumilt päästeti toona 24 koera ning Elmo oli üks neist, kes jäi oma vap- ruse ja elurõõmsa suhtumisega varju- paiga töötajatele eredalt meelde.

Esimese Elmo preemia pälvis sama juhtumit lahendada aidanud Valgamaa

veterinaar keskuse juhataja Urve Laid- vee. Hiljem on tunnustuse saanud Türi valla keskkonnaspetsialist Ott Vilusaar, Rapla politseiametnikud Erik Jõesaar, Arto Durejko ning Alar Smirnov, Tallinna keskkonnaameti juhataja Relo Ligi, Pär- nu politseijaoskonna ennetus- ja me- netlustalitluse juhtivuurija Kaire Konts ning Põhja-Tallinna linnaosa vanem Rai- mond Kaljulaid.

HOOLITSE OMA KOERA HAMMASTE EEST NING HOIA TA **RÕÕMSA JA TERVENA.**

HAMMASTE TERVIS MÕJUTAB KOERA ÜLDIST HEAOLU

Terve koer on õnnelik koer ja koera üldise heaolu eest hoolitsemisel on hammaste tervena hoidmine väga tähtis. Erinevalt inimestest ei pese koerad ise oma hambaid ja seepärast on neil rohkem hambakattu. Katt on aja jooksul bakteritest, toidust, süljest ja muudest osakekest moodustuv kleepuv kiht. Kui seda regulaarselt ei eemaldata, võib see kõveneda hambakiviks, mille kare pind suurendab katu kogunemist veelgi. Igemehaigused algavad tavaliselt just hambakatu kogunemisest.

Hea uudis on aga see, et õige suuhooldusega saab hambaprobleeme suuresti ennetada!

MÄRKA SÜMPTOMEID

Koerad ei saa meile ise öelda, kui neil on hammastega probleeme, ja sellepärast on neid raske märgata. Siiski saame hambaprobleeme kontrolli all hoida, kui õpime tähele panema olulisi sümptomeid. Nii saame ennetada ka koera teisi terviseprobleeme.

NÕUANDED

Koera hambaprobleeme on lihtne ennetada, kui paned tähele **nende 3 sümptomi tekkimist:**

- 1 Halb hingeõhk**
See on suuprobleemide esimene tunnus.
- 2 Põletikulised ja turses igemed**
Igemed võivad ka veritseda, kui koer kõvemaid mänguasju närib.
- 3 Hammaste värvuse muutus**
See võib tuleneda hambakivi kogunemisest.

Kui märkad oma koeral neid sümptomeid või kui tekib muid küsimusi, pöördu oma koeraga loomaarsti poole.

MIDAGI NÄRIMISEKS ... UUS PURINA® DENTALIFE®

- ✓ Vähendab teaduslikult tõestatud hambakivi kogunemist.
- ✓ On 100% mehaanilise toimega.
- ✓ Ei ole lisatud kunstlikke maitse- ega värvaineid.

- ✓ Sisaldab vähe rasva, ei ole lisatud suhkrut.
- ✓ Puhastab ka kõige raskemini ligipääsetavad hambad.

Kui lisad need lihtsad sammud oma koera igasse päeva, saad parandada tema hammaste tervist ja üldist heaolu.

HOOLITSE OMA KOERA HAMMASTE EEST IGA PÄEV

Suuhooldusrutiini aitab hoida hambaid tervena, et sinu koer võiks elada pika ja täisväärtusliku elu. Ideaalis peaks sellesse rutiini kuuluma koera hammaste harjamine iga päev või vähemalt 3–4 korda nädalas. Hambaid harjates on väga oluline pöörata tähelepanu tagumistele hammastele, mis on hambakatu ja -kivi kogunemisele eriti vastuvõtlikud.

Peale harjamise on hambaid võimalik puhastada ka teistel viisidel. Me kõik teame, et koerad armastavad närida, nii et miks mitte lasta oma neljajalgasel sõbral närida maitavat maiust, mis aitab tal tervena püsida?

Uus **Purina Dentalife** on just selline maius. Tänu oma kuju ja tekstuuri kombinatsioonile suunab uus **Purina Dentalife**'i maius koeri närima just tagumiste hammastega ning võimaldab puhastada ka raskesti ligipääsetavaid piirkondi. On teaduslikult tõestatud, et uus närimismaius **Purina Dentalife** vähendab hambakivi kogunemist.

Ennetamine on alati parem kui ravi. Seega haara ohjad ja lisa need lihtsad sammud oma koera igasse päeva, sest koera suutervis mõjutab kogu tema tervist.

UUS

PURINA[®]
Dentalife[™]
DAILY ORAL CARE

**ALUSTA OMA KOERA IGAPÄEVAST
SUUHOOLDUST JUBA TÄNA.**

www.VOHC.org

Kolm karva

jalgadega nõobist rääkimata

Fotod: Klaudia Tiismaa, erakogu

Ugala teatri tehnikajuht Harlet Orasmaa ja S-Studio nimelist tantsukooli vedav Leanika Mändma-Orasmaa on paar noori kunstnikuhingesid, kes on endale pesa pünunud Viljandis Kantreküla linnajaos. Selle vanade puumajadega pikitud kitsad tänavad toovad esimesena meelde Tartu Supilinna. Igas aias haugub siin mõni krants ning aeg-ajalt vihisevad jalutajate eest üle tee kirjud kassivolaskid. Kusagilt õunapuu varjust kostub kohmetut akordionimängu. Ütleme nii, et Mercale siin meeldiks.

Head suhted

Kapsaraua moodi kõveraks väänatud Itaalia tänaval ei ela aga Harlet ja Leanika oma korteris teips mitte kahekesi. Neile on seltsilisteks pruuni karva pirakas krants nimega Nööp ning kassid Olga, Maša ja Irina. Kõik nad sattusid noorte juurde elama pooleteise aasta eest ning on varjupaigaloomad.

Head suhted neljajalgsete lemmikutega on nii Harletil kui Leanikal juba varasest lapsepõlvest. „Mul on kass majas olnud kogu elu nii palju, kui mäletan,“ meenutab Harlet. „Kui ühel hetkel oma elu peale läksin, suundusin kohe joonelt varjupaika ja võtsin endale kassi.“ Leanikal seevastu seostuvad mälestused haukuvate lemmikutega. Teatud perioodil on tema elus olnud lausa mitu koera korraga. Või on siis lemmik olnud lihtsalt hiiglama pirakas, näiteks bernhardiin. Üldiselt eelistabki Leanika suuremaid koeri, keda saab ikka kahe käega kaissu haarata.

Kui üritame meelevaldselt noori kuulnud info põhjal kassi- ja koerainimeseks lahterdada, raputab Harlet resoluutselt pead. „Ei, nii küll ei saa!“ Ka Leanika leiab, et pigem võib öelda, kas keegi on või ei ole loomainimene. Ja need noored seda kindlasti on. Eks te saate edasi lugedes sellest isegi aimu.

Kass, kelle Harlet oma elu peale suundudes võttis, kandis nime Ronja. „Alguses oli ta minu kass ja kui Leanika minu juurde kolis, sai temast meie kass. Aga tema sai ootamatult infarkti ja läks parematele jahimaadele,“ räägib Harlet. Leanika jätkab: „Kui Ronja veel elas, plaanisime võtta talle seltsiks koera. Aga kui ta ootamatult otsa sai, olime kindlad, et võtame ka uue kassi. Ja siis mõtlesime, et peaks võtma äkki

ast õde,

kaks kassi, et neil seltsim oleks.” Noorte sõnul said üsna kiirelt ka kassid Pesaleidja kaudu ühest pesakonnast välja valitud. „Eks see lõplik otsus võtta kolm sündis siis, kui kohapeale vaatama läksime,” tunnistab mees. „Pesakonnas oli üks isane, kes oli juba broneeritud ja siis kolm emast. Olime ju ennegi nalja teinud, et kuidas me selle ühe õekese sedasi maha jätame,” lisab Leanika silmade särades.

Igal loomal oma iseloom

Pole mingit kahtlust, et nagu inimesel, on ka igal loomal oma iseloom ning omad kiiksud. Harleti sõnul on nende pere loomadel kõik natuke sassis. „Tundub, et Nööp vahetab Mašaga lausa kehasid. Näiteks on Maša käinud ukse juures naabrite peale urisemas Nööbi eeskujul. Ja Nööp üritab jällegi vahepeal aknalauale magama ronida ning ajab mingeid kassiasju,” naerab Leanika. „Eks nad on ju koos kasvanud ja üksteiselt omadusi üle võtnud.”

Kõige ükskõiksem kass on Leanika meelest Irina. „Kui keegi külla tuleb, siis teda uus nägu väga ei huvita. Samas on just tema see, kellel hommikuti memmekahood peale käivad. Ja Olga on neist kõige targem ja üksiti ka kõige kraadem. Kui teised pätti teevad, siis löbu pärast, aga Olga on vahel kohe õel.”

Koer täidab kodus Harleti sõnul abipolitseiniku rolli. Kui kasse kuskilt süsnaga eemale peletada, on haukuja kohe platsis ning valmis korda looma. Samuti andvat Nööp pahandust korraldavast kassist märku kaebava niutsumisega. „Selline paras kitupunn,” naerab Harlet. „Päris kuri on Nööp kasside peale vaid siis, kui need teda kiusavad ja magamise ajal näiteks üle näo kõnnivad. Aga üldiselt saavad nad kõik väga hästi läbi.”

Ahjaa, me pole ju rääkinud sellest, kuidas need neli toredat sõpra endale nime said. Tähelepanelikumad lugejad kindlasti juba aimasid, et kasside puhul käib jutt Vene teatriklassikast. „Nööbiga oli see diil, et kui me ta varjupaigast koju toime, mõtlesime, et paneme nimeks esimese asja, mida ta närima hakkab. Tegelikult hakkas ta järema kühvilit, aga see ei tundunud päris asjalik koera nimi. Mõtlesime, et ootame veel veidi. Ja teiseks asjaks, mis ta suhu kahmas, oli diivanipadja nööp. See tundus küll juba väga hea nimevalik. Nii et nüüd ta ongi meil Nööp,” seletab Harlet ning pakub, et Kühvel võiks vabalt olla koera keskmine nimi.

Loomade kantseldamisel noortel mingit rutiini pole. „Kuna meie elukutse ja harrastused on nii kaootilise

graafikuga, siis tegeleb see, kes saab,” räägib Harlet. „Igatähes saab Nööp iga päev vähemalt ühe pika, sellise tunni-se tiiru teha. Kui on rohkem aega, siis jalutame temaga mitu korda päevas. Ja kaks korda nädalas proovime Nööbi viia ka loodusesse, kus saab ta lahti lasta ja kaigast loopida. Talle on seda väga vaja. Kui Nööp piisavalt liikuda ei saa, muutub ta kodus rahutuks. Uni läheb ära ja tatsab mööda elamist ringi. Eks need ole need linnukoera geenid, mis temas paistavad peidus olevat,” arvab peremees.

Õhtute iseloom Harleti ja Leanika kodus sõltub suuresti sellest, kas Nööp on päeva jooksul jalutamas käinud. Kui ei, siis käib elamises suure tõenäosusega korralik möll. „Ja kasside hullumeelus tuleb ikka täiesti suvalistel hetkedel peale. Kui see juhtub, jooksevad

Harleti sõnul on nende pere loomadel kõik natuke sassis.

nad mööda tube valjemini ringi, kui Nööp seda parimatelgi hetkedel suudaks. Piisab sellest, kui üks end käima tõmbab ja see nakatab ka kõiki teisi.” Koos mängimise üheks põhjuseks on Leanika arvates kasvõi näiteks tõsiasia, et mänguasju kassidel ei ole. Seda lihtsalt sellepärast, et Nööp pistaks need pintslisse või hekseldaks kiirelt algosadeks. „Tegelikult on koera lemmikmänguasjaks laser. Selle kiirt võib ta küll õige pikalt taga ajada,” tunnistab Harlet.

Ühised koerustükid

Üldiselt saavad loomad päeval isekeskis kenasti hakkama, aga see ei tähenda, et ühiseid koerustükke ei tehtaks. „On näha, et enamasti on jamad kasside algatatud. Näiteks kisuvad nad mõne raamatu riulist alla ja ühel hetkel läheb muidugi ka Nööp ja lööb selle lõhkumisel kampa. Nii et lõpuks saab tema kokkuvõttes suurema sigadusega hakkama. Aga õhtul on kohe aru saada, kes mingi pättuse taga on. Kui näitad mõnd lõhutud asja, siis süüdlane keerab kiirelt pea ära või laseb jalga, aga süütu ei lase end üldse häirida ning ei tee teist nägugi,” jagab Leanika detektiivitöö kogemusi. „Kui mingi uus kaabel või seade majja tuleb, siis on kohe kasside kõrgendatud huvi märgata. Või kui poest tulles koti kööki jätad ja Nööbiaga kohe välja lähed. Siis on tihtilugu juhtunud, et kassid seda omavoliliselt inspekteerima asuvad. Nii mõnigi kord on nad suutnud kilepakist singi välja närida ja pintslisse pista. Samamoodi on nad pätsanud ka Nööbi maiuseid. Sellised rutiinsed kassiomaniku rõõmud,”

muheleb Harlet.

Omad harjumused on loomadel ka magamise osas. „Minu otsus oli, et meie voodisse loomad magama ei tule. Öösiti seda tõesti ei juhtu, aga mul on kahtlus, et päeval nad salaja seal ikka käivad,” muigab Harlet. Leanika aga tunnistab, et kuna Nööpi voodisse ei lubata, magab ta ise mõnikord voodi kõrval madratsil, sest igatseb lihtsalt kutsakaisutamise järele nii hirmsasti. Ja kui ei ole perenaine seltsi pakkumas, siis on hommikuks alati mõni kassidest suurele sõbrale külje alla pugunud.

Lemmiku võtmine varjupaigast

Aga miks Harlet ja Leanika oma lemmikud just varjupaigast võtsid? Miks ei valinud nad endale tõupaberitega loomi? „Nojah, olgem ausad, väikese kutsikana polnud Nööbi puhul meil aimugi, mis temast kasvada võib,” möönab Harlet. „Ühest küljest on koera puhul argument kindlasti see, et krantsil pole ehk selliseid haigusriske, mis ülearetatud tõuloomade puhul. Kasse olen ma varjupaigast aga alati võtnud seepärast, et nende tänulikkus on täiesti tuntuks.” Leanika lisab, et koera võtmisel oli tema ainsaks kriteeriumiks, et tegu oleks suuremat sorti isendiga. Sobilikku koera otsisid noored päris pikalt. „See pesakond, mis varjupaigas sündis, tuli kuidagi väga õigel hetkel. Läksime neid ehku peale vaatama. Esimesel korral oli kutsikaid veel päris palju alles. Nööp tuli meid korra vaatama ja sai nagu aru, et ega siit vist midagi ei saa, küllap jälle järjekordsed paitajad. Pööras otsa ringi ja kõndis tagasi oma nurka. Ta ei

olnud kuidagi selline üleliia entusiastlik. Ja see mulle just meeldis,” arutleb Leanika.

Neile, kes kõhklevad, kas uus perele ikkagi varjupaigast võtta, ütleb Leanika: „Kui tõukoera võtad, tuleb ta ema juurest ja on ikka natuke igatsev ja hellik omadega. Kui me aga Nööbiaga koju jõudsime, oli ta kohe elevel. Et vau, milline koht! Selline soe ja mõnus! Ta nagu kuidagi oskas seda hinnata ja oli kohe rahul ja õnnelik.” Harlet lisab: „Ka asjaajamine on ju lihtsam. Loomad on saanud oma ravimid ning on kiibistatud. Sa tead, et temaga on tegelenud inimesed, kes on ausad ja teavad, mida teevad. Keegi ei hakka ju varjupaigas sulle looma kohta valetama. Varjupaigast looma võtmine on minu jaoks iga tahes täiesti loogiline.”

Kuidas südamesõbrad surmasuust pääsesid

Leanika räägib: „Läksime karjääri äärde, kus tihti jalutamas käime. Lasin Nööbi lahti ja eks ta mingit lindu nägi, et jooksu pistis. Põrutas üle küngaste ja siis jäi järsku kuidagi väga vaikseks ja kostus veidrat sahmimist. Tormasin Nööbile järele ja nägin, et ta oli läbi jää kukkunud. Viskasin asjad maha ja jooksin talle järele. Eks ma kiiruga ke-

risin peas kõik need teadmised läbi, et kuidas käituda, kui keegi on läbi jää vajunud. Hiljem mõtlesin, et oleks võinud tegelikult teisele poole kallast minna, kus vett vähem oli. Ilmselt oleks ta sealt suutnud kaldale ujuda.

Aga kiirelt tegutsedes ma selle peale ei tulnud. Üritasin igatahes end kõhuli jää peal hästi laiali ajada ja

Nööbi järele küünitada, aga asi tipnes sellega, et vajusin ka ise läbi jää. Nii me seal siis sulpsutasime natuke aega. Lõpuks sain ta ikka kuidagi jää peale upitada ja ise järele ronida. Temal vist oli rohkem lõbus kui hirmus.

Minul nii väga lõbus ei olnud. Sai me kiiresti autosse ja koju ning kumbki meist haigeks ei jäänud.”

Mis on varjupaik?

Varjupaiga olemuse üle mõlgutab mõtteid Elisabeth Viil.

Hallipäine pensionär vaatab mõtlikul pilgul aknast välja. Järsku köidab vanaproua tähelepanu porine sagris karvaga koer, kes ettevaatlikul sammul hoovis prügikastide ümber hiilib. Memme laubale ilmuvad murekortsud, ta paneb käest kruusi piparmünditeega ning valib varjupaiga numbri.

Tänavalt juhuslikult leitud jäätmed, vihma ja lume eest peavarju pakkuvad pingialused ning lõputu rändamine. Hooliva vanamemme kõneta oleks too päev võinud jääda koerale üheks viimastest. Järjekordse kõleda nurgataguse asemel satub ta varjupaika - kohta, mis paljude inimeste mõtetes võrdub tapamajaga. Kohta, kust nende arvates elusana ei pääse.

Varjupaigas puudutavad koera ehk esimest korda aastate jooksul hellad käed. Kikkis kõrvad kuulevad lõpuks viihaste sajatuste asemel lohutavaid sõnu. Jalad, mis loomast mööduvad, ei jaga enam hoope, vaid suunduvad söögikaussi täitma. Koeralt pestakse mustus ning talle tehakse vaktsiinid. Seejärel asuvad töötajad leitud loomale täie innuga armastavat kodu otsima. Varjupaiga vabatahtlike tasu pikkade töötundide eest on „vaid“ loomade õnn. Tõsi, alati nad täit palka ei saa. Mõni kodutu loom ei leia kodu. Generatsioonide kaupa suurenevad aga südamed ning aina enam soovitakse lemmik võtta just varjupaigast. Pakkuda loomale, kelle vastu on saatus olnud ebaõiglane, teine võimalus.

Varjupaika ei jõua ainult kurva mi-

nevikuga loomad. Uue aasta esimestel päevadel võib sealne elanikkond lausa poole võrra suurenedada. Raketipaugud hirmutavad koeri ja nad jooksevad paanikas nii kaugemale, kui suudavad. Vaikuse saabudes tekib segadus: kuhu nüüd? Tänu abivalmis loomasõpradele ootavad ehmunud põgenikud omanikke turvalises ja soojas puuris. Kust teaks peremees või -naine lemmikut otsida, kui seda asutust poleks? Eesti on küll väike, kuid ühe koera leidmiseks siiski ahastamapanevalt suur.

Varjupaigas ei ela ainult koerad. Näugumist kostab majas isegi rohkem. Mõned kassid on tänavalapsed. Nad on sündinud keldris, kasvanud inimpelglikuks ja agressiivseks. Ometi võivad metsikud kiisud muutuda, saada endale armastava pere ning õppida hindama silitusi. Vabatahtlike hoole alla võivad sattuda ka maailmarändurid, kes on otsustanud köögiaknast välja hüpata ning asuda linna avastama. Murelik omanik saab õnneks kohe varjupaika helistada ning talle antakse teada, kui vastavate tunnusmärkidega kass on leitud.

vastutustundetud omanikud, kes eelistavad lemmikule mugavust. Põhjuseid on mitmeid, kuid üks on kindel: loomad on hüljatud. Adopteerimisel läheb nende elu edasi. Tihti hoolitseb uus pere lemmiku eest suurema õrnusega ning arvestab uue pereliikme minevikuga.

Varjupaika nähakse pahatihti kui tapamaja, kust pääseteed pole. Minu jaoks tähendab varjupaik lootust ja uut võimalust. Tänu neile asutustele on sajad loomad leidnud pere, pole tähtis, kas tegeliku või uue. Varjupaik on lootuskiir, mida väärrib iga hüljatud loom ning lemmikut meeletult otsiv omanik.

Loo alguses hulkunud koera porise korba alt tuleb välja siidine hall karv. Inimestega kiiresti harjunud loom jookseb, veeretab ninaga palli ja ajab puuris saba taga kaks nädalat. Ühel päeval astub varjupaika noor paar, kes soovib mõnele mahajäetud koerale uut kodu pakkuda. Truu pilk halli krantsi silmades paneb noormehe ja neiu naeratama ning tema saatus on otsustatud. See koer elab pika ja õnneliku elu.

Varjupaik on lootuskiir, mida väärrib iga hüljatud loom ning lemmikut meeletult otsiv omanik.

Loe meie blogi veebis varjupaik.ee/blog

- Huvitav info
- Kasulikud nõuanded
- Sisukad mõtisklused

Elavad mänguasjad suletud uste taga

Vabatahtlik kaasautor Marika Nekljudova on Eesti Loomakaitse Seltsi liige ja vabatahtlik. Tema hing kuulub pisinärilistele ja ta pakub küülikutele-närilistele hoiukodu.

Viimasel ajal satub varjupaikadesse aina rohkem pisiloomi – küülikuid, merisigu ja teisi närilisi. Arusaadav, et ise need loomad korterist või majast põgeneda ei saa, seega on suurem osa neist kahjuks hüljatud, kirjutab Marika Nekljudova.

Kahetsusväärne on fakt, et palju inimesi suhtub loomadesse kui elusatesse mänguasjadesse. Tihti võetakse loom lapsele, unustades, et looma eest vastutaja ja omanik on siiski täiskasvanu ja lapselt ei saa täisvastutust nõuda. Kui hätta satub hüljatud ja koduta kass või koer, võib loota, et kunagi keegi looma märkab ja aitab. Pisinärlisi, küülikuid ja nende elamistingimusi varjupaigas võõras inimene nii kergelt ei näe - nad elavad suletud uste taga.

Suurem osa probleeme tuleb läbi mõtlemata otsusest endale loom võtta. Küülikud ja pisinärlised on väga armsa välimusega ning tihti võtavad inimesed neid emotsioonide ajal ja hetkesoovi põhjal. Loom tuuakse koju ... Ja siis algavad probleemid.

Loomusest

Tõepoolest, väga paljud inimesed eksivad, arvates, et küülikut või pisinärlist on kergem pidada kui näiteks koera või kassi ning et need loomakesed vajavad inimeselt vähem tähelepanu.

Paraku nii see pole. Näiteks küüliku pidamine on üsna keeruline. Küülik ei ole tegelikult puuriloom. Ta tahab palju joosta ja hüpata, on loomult uudishimulik ja aktiivne. Väga kurb on näha küülikut, kes on sunnitud kogu oma elu veetma väikeses puuris. Kuid just nii neid tihti peetaksegi. Põhjenduseks tuuakse, et küülik närib juhtmeid, tappe, puitmööblit, toataimi jne. Kõigele lisaks ei pruugi ta puhtust pidada. Jah, nii see on, kui talle seda õpetatud pole.

Küülik on väga õrna närvikavaga loom, kes võib sõna otseses mõttes surnuks ehmutada. Paljud küülikud on agressiivsed ja võivad isegi hammustada.

Seega ei sobi see loom kindlasti väikesele lapsele.

Küüliku jaoks on ideaalne, kui tal on võimalik liikuda kodus vabalt nagu koe-

ral või kassil. Või siis elada suures aedikus. Küüliku pidamine nõuab palju kannatust, oskusi ja eelnevat "kodutööd".

Ka pisinärlised ei sobi väikestele lastele. Nad on väikesed ja õrnad loomad, kellele laps võib kogemata haiget teha. Samuti võivad närlised last hammustada. Näiteks on hamster tegelikult vägagi agressiivne loom. Hamstreid ei peeta mitmekesi, kuna nad võivad üksteist tõsiselt vigastada.

Närlistest sobib lastele kõige rohkem merisiga. Ta on tavaliselt väga rahulik ja sõbralik loomake, kuid ka tema ei sobi väikesele lapsele. Põhjus on sama - laps võib looma kogemata vigastada.

Elueast

Peab arvestama sellega, et ka närline elab päris kaua. Küülik võib elada kuni 8-9 aastat, merisea keskmine eluiga on 6 aastat, aga ta võib elada ka 9-aastaseks. Tšempion närliste maailmas (me räägime praegu lemmikloomadest) on tšintšilja. See loomake võib elada lausa 18-20 aastat. Pisikene hamster elab 2-3 aastat. Seega peab tulevane hea ja vastutustundlik omanik

aru saama, et võtab vastutuse pisikese elu eest mitmeks aastaks.

Sotsiaalsusest

Paljud pisiloomad on väga sotsiaalsed. Mõnes riigis on näiteks lausa keelatud üksiku merisea pidamine. Seega tuleb arvestada ka looma liigipärase käitumisega. Kui ei ole võimalik teist merisiga pidada, siis peab omanik ise oma lemmikule väga palju tähelepanu pöörama. Väär pisiloomapidamine on see, kui loom lastakse kord nädalas kümneks minutiks puuri koristamise ajaks välja ja pannakse kohe puuri tagasi.

Tervisemurede ennetamisest

Ka suurem osa pisiloomade tervisemuredest on seotud vale pidamisega. Siin peab mainima, et näriliste ravi on üsna keeruline. Seega on alati parem haigust ennetada. See tähendab seda, et loom peab saama kvaliteetset toitu,

mis on mõeldud just tema liigile. Näiteks deegu on looduslikult diabeetik, ta ei tohi saada midagi magusat. Merisea organism ei tooda C-vitamiini, seetõttu peab

ta seda saama kas toiduga või toidulisandina. Rott peab kindlasti saama midagi loomset, aga küülik on 100% vegan ja tema põhitoiduks peab olema kvaliteetne hein.

Kui loom toitub valesti, algavad terviseprobleemid. Eelkõige seedehäired ja mured hammastega. Seedehäired on pisiloomade puhul väga ohtlikud ja

võivad lõppeda isegi surmaga. Kui näriline või küülik ei kuluta hambaid, närides kõva toitu ja heina, võivad tema hambad kasvada liiga pikaks ja siis ei ole loom enam suuteline sööma.

Väga oluline on ka hügieen. Pikalt koristamata puuris vohavad bakterid, mis võivad tekitada päris tõsiseid probleeme, näiteks pododermatiiti

(käpapadjandite mädased haavandid), mida on äärmiselt raske ravida.

Joogipudel peab olema puhas ja värske joogivesi alati saadaval.

Pisinärlisi Eestis ei vaksineerita, küll aga on väga oluline küülikute vaksineerimine kevadel enne sääseperioodi algust. Sääsed levitavad väga koledat küülikute haigust - mükсомatoosi. See haigus on väga ohtlik.

Huvitav maailm

Pisiloomade maailm on väga mitmekülgne, huvitav ning avastamist väärt. Väikeloomad ei ole rumalad, nendega on tore suhelda. Täpselt samamoodi nagu koerad, kassid (ja inimesed) tunnevad nad valu, hirmu, üksindust ja rõõmu.

Enne kui otsustad, mõtle!

Uuri, mis vajadused antud liigil on ja aruta lähedastega, kas teil on võimalik tagada loomakesele pikk ja õnnelik elu, sest nende pisikesed elud on meie kätes! Ja kui otsustad looma võtta, külasta eelkõige varjupaika. Äkki just seal ootab sind su tulevane pisikene suur sõber!

Annetajatest maailmaparandajad

Foto: Erakogu

Eestlased annetavad üha rohkem ja meelsamini. 2017. aastal annetasid eestlased 35 miljonit eurot. Eelmise aasta andmed peaksid iga hetk selguma. Eeldatavasti on see näitaja veelgi suurenenud. Pidevalt kasvav annetuste hulk näitab, et Eesti elanikud on nõus toetama ettevõtmisi, mis neid kõnetavad ja millesse nad usuvad. See on hea, sest abivajajaid kahjuks jätkub, kirjutab Kersti Ringmets.

Ka riik toetab omalt poolt annetamist. Hea näitena saab tuua muudatuse, mille tulemusel saavad 2020. aastast kõik Eesti elanikud tuludeklaratsiooni esitamisel e-võimaluse suunata oma tulumaksutagastus otse vabaihendusele, näiteks Varjupaikade MTÜ-le.

Abivajajad

Varjupaikade MTÜ hoold ja abi vajab keskmiselt iga kuu üle 500 kassi, 100 koera ja kümnekond pisilooma. MTÜ-ni jõudvate loomade arv ühes

Vabatahtlik kaasautor Kersti Ringmets on olnud seotud mitme kodanikualgatusega, nende seas tuntuim on Vähi-ravifond Kingitud Elu. Täna sel päeval töötab Kersti Siseministeriumis kodanikuühiskonna valdkonna nõunikuna ja panustab vabal ajal vabatahtlikuna mitme heategevusliku organisatsiooni töösesse. Kersti on optimistlik ja energiline ning usub, et maailma muutmiseks ei pea alati suuri asju tegema, piisab ka õigesti tehtud väikestest asjadest.

kuus on tegelikult veelgi suurem, kuid tänu kiibisüsteemile saab osa loomi ilusti koju tagasi. Loomad, kes pikemaks Varjupaikade MTÜ hoole alla jäävad on enamasti need, kes on tänaval sündinud või kodust jooksu läinud.

Kahjuks on liiga palju ka neid, kelle omanik on meie seast lahkunud, kolinud, või ühtäkki otsustanud, pole siiski loomanimene või sattunud mõnda muusse vähem või rohkem ettenägematusse olukorda, kus lemmikloomade pidamine enam mõeldav pole. Olenemata põhjustest aitab loomi sellisel puhul varjupaik. Vastavalt kehtivale seadusandlusele tasub kohalik omavalitsus looma ülalpidamise eest esimesed 14 päeva. Mis saab edasi? Siis tulevadki mängu annetajad. Iga annetatud euro eest saab mõni koduta loom peavarju, süüa, arstiabi ja hooldust. Ilma annetajateta oleks nende loomade elud lühikesed ja lõpeks 15ndal päeval pärast koduta jäämist.

Auhind

Selle 14 päeva jooksul peab varjupaik tegema kõik endast oleneva, et loom omanikuga kokku viia. Kui aga omanikku 14 päeva jooksul leida ei õnnestu, alustab varjupaik alates 15. päevast uue kodu otsinguid. Keskmise

kodu otsimise aeg on u 90 päeva. Pikkim aeg on aga isegi kuni 9 aastat. See kõik on võimalik tänu annetajatele.

Pole vist vaja üleliia pikalt seletada, miks uue kodu leidmise protsess sageli pikale venib. Asjaolu, et varjupaigas on rohkem loomi kui selle ukse taga omanikukandidaate, on enamasti teada. Samal ajal vajab loom sageli ka arstiabi ning hoolitsust, enne kui ta üldse uude koju saab saata.

Eluvintsutustest läbi tulnud mõneastast „kiilakat“ koera, kelle uhke pikakarvaline kasukas on maha aetud, sest selle kammimine polnud enam lihtsalt võimalik, on pea võimatu mõne päeva jooksul uuele peremehele atraktiivseks teha. Kui aga anda talle aega kosumiseks ja uue kasuka kasvatamiseks, on võiduvõimalused juba palju suuremad.

Justnimelt võidu peale see „mäng“ käib. Auhinnaks on siin ei vähem ega rohkem kui elu. Lisaks annab Varjupaikade MTÜ uude koju ainult kiibistatud, registrisse kantud, vaksineeritud ja kastreeritud/steriliseeritud loomi. Ka see tegevus toimub tänu annetustele ning tagab loomadele parema tuleviku ja piirab omanikuta

loomade juurdesündi.

Inimlikkuse mõõdupuu

Inimlikkuse üks mõõdupuu on kaastunne endast nõrgemate vastu. Tegelikult ei pea valima ühte või

teist sihtgruppi, et endast nõrgemaid aidata. Loomulikult ei jõua keegi üksinda kõiki abivajajaid aidata, kuid igapäevselt saab anda oma panuse paremasse

ühiskonda. Viimase osaks on kindlasti ka meie koduloomad - stressimaandajad ja inimese parimad sõbrad. Tehes (püsi-)annetuse varjupaigale võib kindel olla, et enam kui mitu tuhat elusolendit aastas saab vajalikku abi ja hoolitsust just hetkel, kui see nende elus määravaima tähtsusega on. Just siis, kui nad on kaotanud oma kodu ja pere.

Annetamise põhjused

Annetamiseks igapäevselt erinev põhjus. On neid, kes annetavad vaatamata sellele, et ise ühtegi looma endale ei taha aga ka neid, kel juba mitu lemmikut kodus olemas. Uuringud näitavad, et varjupaigale annetavad rohkem keskealised naised. Mehed aga annetavad korraga suuremaid sum-

masid. Põhjuseid selle käitumismustri taga ei soovi ma hetkel analüüsida. Küll aga on kindel, et annetamine suureneb ühiskonna sotsiaalse küpsimisega ning ei ole sugugi ainusõltuvuses annetaja majanduslikust heolust. Annetades kas raha või aega, jagame lisaks ressursile headust. Selle headusega saab samm sammu haaval maailma paremaks muuta. See on võimas tunne. Soovitan soojalt ise järgi proovida!

Püsiannetajad

Annetajate seas on veel üks eriline liik - püsiannetajad. Need on inimesed, kes toetavad pikema perioodi vältel püsiannetuse kaudu Varjupaikade MTÜ tegevust. Püsiannetuse saab vormistada internetipangas sellisel, et ise annetuse tegemise tehnilise poole peale iga natukese aja pärast mõtlema ei pea. Püsiannetus annab annetajale mugava võimaluse igakuiselt varjupaika endale sobivas ulatuses toetada. Samal ajal saab soovi korral alati lisaannetuse teha. Varjupaik saab püsiannetuste toel kindlustunde, et on võimalik varjupaigaloomi ka järgmisel kuul uude koju aidata. See on oluline teadmine, sest tehakse midagi nii siirast ja omakasupüüdmatut, on väljastpoolt tulev tugi ja tunnustus see, mis varjupaiga personalil toimetada laseb ja loomadele elulootust annab.

Milleks oodata?
Tee heategu juba täna ja
aita hoida ning koju jõuda!

Helista 900 7000, kuula ära
sissejuhtav tekst ja juba Sa toetad
varjupaikade loomi 5 euroga.

Bullterrorist tuleb, näeb ja aitab!

ehk heategevuse rahvusvaheline mõõde

Ei ole vahet, kas sa elad Eestis või kuskil mujal – varjupaigaloomi saab toetada mitut moodi. Just nii tegutsevad Karmen ja Martin, keda elu on Eestist viinud hoopis kaugemale, kirjutab Anneli Matsi.

See oli sel suvel, kui mulle hakati helistama tundmatult Prantsusmaalt numbrilt. Tundus jube imelik ja ärahirmutatuna libanumbritest jätsin alguses vastamata. Seejärel helistas tuttava suunakoodiga number, vastasin kõnele ja meeldiv häääl tutvustas ennast: „Tere, mina olen Martin Kala ja ma enne helistasin Prantsusmaa numbrilt. Ole hea ja salvesta see endale telefoni”. Nii algas minu tutvus Martiniga, kellele kuulub uus moebränd Bullterrorist. Asi läks veel huvitavamaks - Martin rääkis mulle, et Bullterrorist koos Karmen Pedaruga soovib aidata Varjupaikade MTÜ hoole all olevaid koduta loomi.

Loomasõber Karmen

Modell Karmen Pedaru nimi ja nägu ütleb palju küll moemaailmaga seotult, kuid kas teate, et Karmen on suur loomasõber ning teda ei jäta sugugi ükskõikseks koduta loomade saatus. See teema on talle hingelähedane ja ta tahab nende aitamise panustada. Karmen on Bullterroristi toetaja ja esindusnägu. Näeme tema

seljas nii ägedaid T-särke, pusasid ning peas vahvat nokamütsi. Vaata lisaks meie ajakirja esikaant. Karmen kannab neid riideid rõõmuga ja mitte ainult fotodel, sest neis on ühendatud mood ja loomaarmastus. Karmen on juba aidanud meid sihtotstarbelise annetusega. Ta toetas 1000 euroga Pärnu loomade varjupaika, kus korraka vajas veterinaarteenuseid 17 koera. Suur aitäh, Karmen!

Heategevuslik moebränd

Martini töid moebrändi loomise juurde tema oma kaks vahvat bullterjerit Archie ja Jarvis, kes on juba tulnud, näinud ja võitnud. Neil on Bullterroristi nime kandev Instagrami konto, kuhu nad jätavad käpajälgi oma koerustest ning neil on üle 45 000 jälgija. Nead olid Bullterroristi nime visuaalse poole inspiratsiooniks. Kui koerad olid alles kutsikad, siis vajasid nad väga palju tähelepanu ning Martin hakkas neid hellitavalt bullterroristideks kutsuma.

Martin ei armasta mitte ainult oma koeri. Seda sain teada, kui ta rääkis emotsionaalselt oma reisist Moldovasse. Ta nägi pealt, kuidas üks koerake sai autolt löögi ja mitte keegi ei hoolinud. Koeral vedas, et Martin seal oli, sest tema oli see inimene, kes koerale abi andis, aitas viimase operatsioonilauale toimetada ning toetas rahaliselt, et koer

saaks veterinaarset abi. See vahejuhtum oli viimaseks tõukeks, et käivituks hädasolevate lemmikloomade abistamise plaan. Selles plaanis sidus Martin kokku kaks teemat - annetamine ja mood. Martin käib tihti Eestis ja reisib koos koertega. Et side kodumaaga on tugev, siis soovib ta aidata just siinseid hädasolijaid.

Rahvusvaheline mõõde

Bullterroristi tooteid ostetakse nii Euroopas kui ookeani taga. Iga ostu pealt laekub annetus meie ühingule. Iga ostuga läheb kaasa tänukiri ja info meie ühingu tegemistest ning abistamisvõimalustest.

Meil on palju toredaid toetajaid Eestis, kuid koostöö Karmeni, Martini ja Bullterroristiga on erakordne - see annab meie organisatsioonile rahvusvahelise mõõtme ja loodetavasti koguneb meie varjupaikade loomadele annetajaid üle ilma. Teisisõnu saab ka inimene üle ookeani meie varjupaiga loomi aidata. Mida kaugemale ja rohkemate inimesteni sõnum abivajajatest levib, seda enam on lootust, et paremini läheb ka neil loomad, keda elusaatus hellitanud pole. Hea meel on sellegi üle, et heategevusse on kaasatud Martini koerad Archie ja Jarvis. Seega need loomad, kellel läheb hästi, aitavad neid, kellel nii hästi ei lähe.

Me teeme seda jälle!

Juba seitsmendat aastat anname välja heategevuskalendrit, mis aitab parendada loomade heaolu varjupaikades. Varjupaikade MTÜ seitse varjupaika üle Eesti on nagu seitse põialpoissi, kes pakuvad aastas hoolitsust ja peavarju 4000 kodutule loomale. Meie juures elavad nii koerad kui ka kassid.

Kalender, mis ühendab

Uue aasta kalender on eriline. See on kalender, mis ühendab. Kalender, mis ühendab koerad ja kassid, koera- ja kassiinimesed. Kuidas siis nii?

Kalendris on seekord poole rohkem lehti kui eelmisel aastal. Sisus on 12 lehte ja 12 kuud nii, et iga kuu jaoks on üks leht, mille ühelt poolelt vaatab Sinu poole koer ja teiselt kass. Võttes kalendri ühtpidi ette, on see koerakalender, teistpidi jälle kassikalender. Nii saad ise valida, kas on koera- või kassiaasta, kas vaatad kuu aega tõtt koeraga või kassiga. Ka võid pilti vahetada kasvõi üle päeva või paigutada kaks kalendrit kõrvuti, kui ei suuda valida, keda eelistada. Ei ole

Fotod: Moment Pildis

vahet, kas oled koera- või kassiinimene, meie kalender sobib Sulle nagu valatult ja Sa aitad kõiki loomi meie varjupaikades!

Kalendris on imeilusad pildid meie varjupaikade koertest ja kassidest. Iga pildi taga on üks elu ja üks lugu. See on ainult killuke kõigest neist toredatest loomadest, kes päev päeva järel lootusrikkalt oma elu uut võimalust - uut kodu, ootavad. Meie teeme kõik endast oleneva, et nad seda kaua ootama ei peaks. Keskmiselt kulub

selleks kolm kuud, kuid mõne looma jaoks võib see tähendada ka rohkem kui ühte varjupaiga-aastat.

Täname

Täname fotograafe Moment Pildis www.momentph.com, Andres Tamme ja Kadri Gribuškinat, toetajat bullterrorist.com ning Hooandjat.

Heategevuskalendri kujundab OÜ Mandariin ja trükib loodussõbralike trükitähtedega 100% taastoodetud paberile Ecoprint AS.

Vahet pole, kas Sa oled kassi- või koerainimene, ostes heategevuskalendri toetad kõiki varjupaigaloomi.

Kalender on ilus jõulukink igale loomasõbrale ja jääb meenutama Sinu heategu.

 ecoprint **HOOANDJA**

BULLTERRORIST

mandariin

Pühad (ja) loomad

ehk pauku ei tee

Kuigi väljas on alles suur sügis, ei ole kaugel aeg, kui hakatakse ootama jõulusid. Varsti säravad kaubanduskeskused jõulutes ja müüki paisatakse kõiksugu vidinad, mis inimestele nii väga meeldivad – tuled, viled ja paugutajad. Kui palju need aga loomadele meeldivad ja mida inimeste maailm loomadega teeb?

Loomade maailmas ei ole pühad midagi erilist, kuid me võime selle muuta kaks kuud kestvaks õudusunenäoks. Teadmatusest või halvemal juhul tahtlikult unustatakse enda hetkelise meeleolu loomise nimel nende heaolu, kes elavad meie kõrval.

Jõulurahu lõpeb meie lemmikute jaoks pürotehnika müügile paiskamisega. Edasine on ehmata, kuna rakette lastakse valimatul ajal ja kohas, arvestamata kaaskodanike, nende lemmikloomade ning veel vähem näiteks linnas elavate lindudega. Loomad kuulevad kordades paremini kui inimesed, mistõttu võivad tugevad helid põhjustada isegi valu. Kui miski teeb haiget ja hirmutab, siis üritatakse olukorrast pääseda.

Detsembris-jaanuaris tõuseb hüppeliselt murelike inimeste tehtud telefonikõnede arv loomade varjupaika. Kellel on koer rihmast lahti tõmmanud, kellel koer aiast kadunud, kes teatab hulkvast loomast. Tänaval omapäi liikumine on loomale ohtlik eelkõige tiheda linna-likluse tõttu ja avaris võivad viga saada nii loomad kui ka inimesed.

Kõik inimesed saavad loomi aidata eelkõige pürotehnikast loobumisega. Jätame sel aastal paugud tegemata! Mujal maailmas kaetakse taevalet valgusmängudega ilma paugutamisteta ning meie talvine tume taevast sobib sellise lahenduse taustaks suurepäraselt.

Et lemmikloom plehku ei paneks

Loomaomanikud peavad hoolitsema, et lemmikloom oleks kiibistatud, sest

Foto: pixabay.com

siis suudab varjupaik kiiresti tuvastada loomaomaniku ja temaga ühendust võtta. Kiibi korrasolekut tuleks looma tervisekontrolli käigus alati kontrollida lasta. Kiip peab olema registreeritud ja andmed registris korrektsed. Lähemalt saab uurida www.llr.ee.

Pühade ajal võiks lemmikloomad kutsuda siseruumidesse, kust nad ei saa põgeneda. Koos koeraga ei tohiks minna ilutulestikku vaatama - ka sülekoer võib ehmata- des lahti rabeleda ja kaduda! Arvestama peab, et vananedes võivad loomad muutuda tundlikumaks ja hakata paugutamist kartma.

Ka toit võib ohtlik olla

Inimestele mõeldud toit on maitsestatud ega sobi loomadele söömiseks ega maiustamiseks. Soovides pakkuda midagi erilist, võib tulemuseks olla ter- viserike ning halvemal juhul isegi surm. Kui on külalisi, kes ei suuda hoiduda koera söötmisest, pange lauale kauss koera maiustega ja paluge, et koerale antav tuleks ainult sellest kausist.

Silmas tuleb pidada, et loomad ei pääseks ligi prügilile. Ahvatlevalt lõhnavad pakendid võivad meelitada koera

neid närima ja koera soolestikku võib sattuda võõrkehi. Keedetud kontide söömine põhjustab koertel soolteum- mistust, riknenud ja hallitanud toidu söömine põhjustab mürgistust.

Inimeste loodud maailm võib olla lemmikloomadele ohtlik. Nende ainus võimalus on usaldada oma inimest. Loomaomanik peab läbi mõtlema, mis situatsioonid võivad tekkida ja hoolitsema, et lisaks enda heaolule oleks alati tagatud ka looma oma.

Tõeliselt vaikseid ja rahulikke saabu- vaid pühi!

Kõik inimesed saavad loomi aidata eelkõige pürotehnikast loobumisega. Jätame sel aastal paugud tegemata!

Soovitused

- Tõmmake kardinad ette
- Püüdke luua tavalisele päevale sarnane olukord
- Pange mängima muusika või teler
- Istuge looma juures ja rääkige temaga tavalise rahuliku häälega
- Koerale võib pakkuda maiust, söömine rahustab
- Jääge ise rahulikuks
- Jälgige looma - kui ta soovib minna pimedamasse nurka või oma pessa, siis tagage talle rahu.

Varjupaik numbrites: 9 kuu kokkuvõte

549 looma 1084 loomale 123 347

aitasime tagasi koju

 348 koera
 196 kassi
 5 pisilooma

leidsime uue kodu

 215 koerale
 854 kassile
 15 pisiloomale

päeva veetsid uude kodusse
läinud loomad meie varjupaikades.
Sellest 15 176 päeva eest tasusid
kohalikud omavalitsused.

3 056

väljakutsega tegelesime
nelja kuu jooksul

23 701

telefonikõnet võtsime vastu
oma varjupaikades

Teedel ja
tänavatel

hukkus ning viisime varjupaika
14 koera, 147 kassi ja
303 metslooma või -lindu

*Teie lemmiku
terwise heaks!*

Varjupaigast võetud loomale
esimene visiit **visiiditasuta!**

Ülejõe Loomakliinik
J. V. Jannseni 33, Pärnu
E-R 9-18 ja L 10-15
www.vanaloomakliinik.ee

Siin võiks olla
Sinu reklaam!

Heategevuslik ajakiri Käpa all jõuab
ca 18 000 loomasõbrani e-kanalite
kaudu, trükitud eksemplarid on tasuta
saadaval suuremates loomakliinikutes.

Reklaami ostuga toetad
Varjupaikade MTÜ tegevust!

Aitäh!

1/1 lk	1/2 lk	1/3 lk	1/4 lk
--------	--------	--------	--------

Lisainfo ja müük
Anneli Matsi, anneli.matsi@varjupaik.ee

VARJUPAIGA LOOMADE
KÕIGE SUUREM SÕBER